

І. КАЛЕНДАРЪ.

Календарь отъ думъ *календы*, коя-то ще каже *начало на мѣсяць*, е таблица за дѣленіе на годинъ-тъ, кои-то служи за мѣреніе на вѣмья-то.

Има двоякы години, по кои-то различни народи броятъ и мѣрятъ вѣмья-то; една-та е *слънчева година* и състои отъ вѣмья, въ кое-то земя-та еднажъ обыколи около слънце-то, та дойде спротивъ него пакъ въ такъво положеніе, въ какво-то е была въ мига, кога е начнѣла да обыкаля; друга-та е *мѣсячна* или *лунна година*, и състои отъ вѣмья на 12 новы мѣсячины. Спротивъ години-ты и календаръ-тъ е двоякъ: календаръ по *слънчевъ годинъ* и календаръ по *лунъ годинъ*. Пръвый отъ своѣхъ странъ ся дѣли на *вѣштъ* или *Іуліанскый Календаръ* и на *новъ* или *Грегорианскый Календаръ*, а пакъ вторый може ся подраздѣли на *Арабскый* или *Мюслиманскый Календаръ* и на *Еврейскый*.

1. ЈУЛІАНСКЫЙ КАЛЕНДАРЪ.

Слънчевъ-шъ годинъ въ старо вѣмья броили отъ 365 дни, нъ по вѣмья забѣлѣжили че това броеніе не было право. Въ 45 л. прѣдъ Христово-Рождество римскый диктаторъ, *Іулій Цезаръ* заръчялъ на Александрійскый астрономъ *Созигена* да види да оправи погрѣшкъ-тъ. Созигенъ прѣсмѣтижъ и намѣрилъ, че погрѣшка-та была отъ 6 чѣса на годинъ, сирѣчь, че слънчева-та година, трѣбувало да ся брѣе отъ 365 дни и 6 часове. Іулій Цезаръ заповѣдалъ да земжъ така да броятъ годинъ-тъ, а зачто-то всякъ годинъ немогло да ся броятъ 6-тъ чѣса, то нарядилъ да броятъ годинъ-тъ пакъ по 365 дни, а за 6-тъ чѣса да притурять на всякы четыре години по единъ день; зачто четыре години по 6 чѣса даватъ 24 чѣса или единъ цѣль дець. Три-тъ години, кои-то рядомъ броили по 365 дни, нарѣкохъ *просшы* а пакъ четвъртъ-тъ годинъ отъ 366 дни нарѣкохъ *высокошъ*, зачто-то надтуреный день испрѣво притуряли слѣдъ 24-й Февруарія, кой-то у Римляны-ты ся наричалъ 6-й *прѣди календы-шы* на Марта, та и надтуреный день нарѣкли *два-*